

A Növekedési Hitelprogram első szakaszának igénybevétele

Összegzés

A Magyar Nemzeti Bank 2013 áprilisában hirdette meg a Növekedési Hitelprogramot. A három pillérből álló program első két pillérének célja a kis- és középvállalkozások forint alapú hitelhez jutásának elősegítése és ezáltal a pénzügyi stabilitás megerősítése volt. A Monetáris Tanács megítélése szerint ugyanis a pénzügyi és gazdasági válság kitörése óta a Magyarországon működő vállalatok hitelhez jutási lehetőségei számottevően romlottak, különösen a kis- és középvállalkozásoké, amelyek ráadásul nehezebben találnak alternatív finanszírozási forrást. A meghirdetést követően a vállalkozások részéről fokozott érdeklődés mutatkozott a program keretében elérhető hitelek iránt, amely a hitelintézetek által május végén jelzett részvételi igényekben is tükröződött. Annak érdekében, hogy a programban elérhető alacsony kamatozású hitelből minél több KKV részesülhessen, a Monetáris Tanács még a program indulása előtt 50%-kal, 750 Mrd forintra emelte a rendelkezésre álló keretösszeget.

A vállalkozások részéről jelentkező nagy érdeklődésnek köszönhetően a keretösszeg 93,5%-ára kötöttek hitelszerződést a hitelintézetek; ez közel 701 Mrd Ft-ot jelent, ami mintegy 10 ezer szerződéshez kapcsolódott. Az első pillér iránt jelentkező nagyobb keresletet látva a keretösszeg hatékonyabb felhasználása érdekében az MNB augusztus 1-jén lehetővé tette a II. pillérben allokált hitelkeret I. pillér keretében történő felhasználását. Ennek köszönhetően az I. pillér esetében az igénybevétel elérte a keretösszeg 112%-át, azaz megközelítőleg 472 Mrd Ft-ot. A II. pillérben, azaz devizahitelek kiváltására közel 229 Mrd Ft-os összegben kötöttek szerződést a hitelintézetek, ami 70%-os kihasználtságot jelent.

A jegybank megítélése szerint a program elindításakor kitűzött rövid távú cél, a hitelpiaci korlátok enyhítése és a verseny növelése lényegében teljesült. Amellett, hogy az NHP számottevően élénkítette a hitelkeresletet a vállalkozások oldaláról, a hitelintézetek figyelmét is a KKV szektorra irányította, ami fokozta a versenyt az ügyfelek megszerzéséért és megtartásáért. A verseny élénkítése irányába hatott a program keretösszegének szétosztásakor az MNB által alkalmazott allokációs mechanizmus valamint a bankváltás lehetősége, aminek köszönhetően nőtt a kis- és közepes bankok, valamint a takarékszövetkezetek részesedése a KKV hitelállományon belül. Hitelkiváltáskor az ügyfelek 20%-a élt a bankváltás lehetőségével. Elsősorban a kis- és közepes bankok, valamint a takarékszövetkezetek ügyfelei váltottak hitelintézetet. A maximált kamatmarzs ellenére az ügyfelekért folytatott versenynek és a garanciaszervezetek közreműködésének köszönhetően nemcsak a legjobb minőségű vállalkozások tudtak részt venni a programban.

Az I. pillérben várakozáson felüli, 61% az új hitelek aránya, ezen belül is a beruházási hitelek részesedése kiemelkedő, ami kedvezően befolyásolhatja a program gazdasági növekedésre gyakorolt hatását. A II. pillérben is főként beruházási hitelek kiváltására folyósítottak kölcsönt a hitelintézetek. A minimum 3 millió, maximum 3 milliárd forintos szerződési összegkorláton belül a kisebb összegű hitelek kerültek előtérbe, darabszám szerint a hitelek 70%-a 50 millió Ft alatt maradt.

A pénzügyi és gazdasági válság alatt különösen a hosszabb lejáratú hitelek elérhetősége romlott. Az NHP a hitelpiac ezen működési elégtelenségét is nagymértékben korrigálta. A jegybank által szabott maximum 10 éves futamidő mellett a hitelintézetek hajlandóak voltak hosszú, átlagosan közel 7 éves lejáratú, a futamidő végéig rögzített, évi maximum 2,5 százalékos kamatozású hiteleket nyújtani.

Az NHP jelentősen csökkentette a programban részt vevő vállalkozások kamatterheit, mind az új hitelek, mind a hitelkiváltások esetében, ami javította a vállalkozások jövedelmi helyzetét. Ezen felül a program megszüntette a II. pillérben részt vevő vállalkozások árfolyamkivettségét, ami kiszámítható gazdálkodást tesz lehetővé számukra. A vállalati devizahitel-állomány nagymértékű, fokozatos csökkenése nemzetgazdasági szinten is fontos, mivel mérséklődnek a pénzügyi stabilitási kockázatok.

A program eljutott minden ágazatba, de a mezőgazdaság, a feldolgozóipar és a kereskedelem kiugró részesedéssel rendelkezett. Az NHP csökkentette a KKV hitelek regionális koncentrációját is. A KKV hitelállományhoz viszonyítva nagyobb arányban folyósítottak kölcsönt a hitelintézetek a Dél- és Észak-Alföld régióban tevékenykedő vállalkozások számára, míg Közép-Magyarország részesedése jelentősen kisebb lett az állományi arányhoz képest.

A program sikerére tekintettel a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsa 2013. szeptember 11-én a program folytatásáról döntött. Az első szakasz teljesítette azon célkitűzését, hogy fokozza a versenyt a KKV hitelpiacon, így a második szakaszban már lehetőség nyílik arra, hogy az MNB az új hitelek előtérbe helyezésével az eddiginél még nagyobb hangsúlyt fektessen a gazdasági növekedés ösztönzésére. A növekedés támogatása érdekében a program folytatása során a teljes 2000 milliárd forintos keretösszeg, illetve annak az első 500 milliárd forintos részletének 90%-a csak új hitelek nyújtására fordítható.

Bevezetés

A pénzügyi és gazdasági válság kitörése óta a Magyarországon működő kis- és középvállalkozások hitelhez jutási lehetőségei számottevően romlottak az ár- és nem árjellegű hitelezési kondíciók szigorodása következtében. A pénzügyi közvetítőrendszer szempontjából kockázatot, a KKV-k egy jelentős része számára pedig további terhet jelentett a devizahiteleikből adódó árfolyamkockázat. A KKV-hitelállományon belül jelentősen mérséklődött a hosszabb futamidejű hitelek aránya, ami hitelkínálati oldalról a bankok kockázatvállalási hajlandóságának visszaesésével és a hosszú források nehezebb elérhetőségével magyarázható. Ez rendkívül kedvezőtlen a beruházások finanszírozása szempontjából és tartósan visszavetheti a gazdaság növekedési potenciálját. A Monetáris Tanács a kis- és középvállalkozások hitelezésében tapasztalt tartós piaci zavar enyhítése, a pénzügyi stabilitás megerősítése, valamint az ország külső sérülékenységének csökkentése érdekében 2013. április 4-i ülésén elfogadta és az MNB elnöke meghirdette a Növekedési Hitelprogramot, amely június elején indult el. Az NHP a monetáris politikai eszköztár részét képezi, melynek első két pillére keretében a jegybank hosszú futamidőre forintlikviditást nyújt a programban részt vevő hitelintézeti partnerei számára.

Az NHP első szakaszának I. pillére keretében az MNB refinanszírozási hitelt nyújtott 0 százalékos kamattal a részt vevő hitelintézetek számára, amelyek azt 2,5 százalékos maximált kamattal mellett hitelezhetik tovább a KKV-knak, amelyet kizárólag beruházásra, forgóeszköz-finanszírozásra, EU-s támogatás önrészéhez és előfinanszírozásához, illetve az eredetileg ilyen célra forintban folyósított KKV kölcsön vagy pénzügyi lízing kiváltására fordíthattak. A II. pillér keretében kapott kölcsönt a KKV-ügyfelek belföldi hitelintézettől felvett deviza-, illetve deviza alapú kölcsönének vagy pénzügyi lízingjének forint kölcsönrel történő kiváltására fordíthatták. Az MNB monetáris politikai partnerkörébe tartozó hitelintézetek közvetlenül, az abba nem tartozó bankok, illetve integrált takaré- és hitelszövetkezetek közvetlen, az ernyőbankjukon keresztül vehettek részt. A program keretösszegének szétosztása (allokáció) a hitelintézetek által vállalt, keretszerződésben rögzített összeg ismeretében mindkét pillér esetében a kártyaleosztás elve szerint történt.

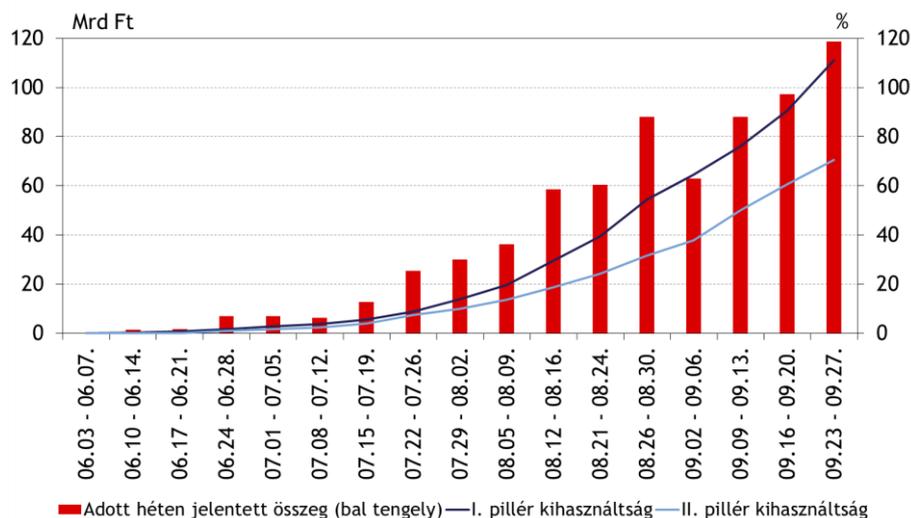
Az NHP első szakaszának fontosabb tapasztalatait ebben az elemzésben mutatjuk be. A rendelkezésre álló adatok, valamint a hitelintézetektől és az üzleti szféra képviselőitől kapott visszajelzések alapján elmondható, hogy a program sikeresen teljesítette az MNB által az elindításkor kitűzött célokat. A kezdetben három hónapra meghirdetett program hatására számos vállalat átgondolta üzleti tevékenységének finanszírozását és nyújtott be hitelkérelmet. Az NHP következtében a bankok figyelme is a KKV szektorra terelődött. Megállapítható tehát, hogy az NHP mind keresleti, mind kínálati oldalon aktivizálta a hitelpiaci szereplőket. A program keretében kapott hitelek maximum 2,5 százalékos kamatszintje és maximum 10 éves futamideje jelentősen csökkentette a vállalkozások kamatterheit, és lehetővé tette üzleti tevékenységük bővítését, gördülékenyebb működését. A vállalatok devizahitel-állománya szintén számottevően csökkent, ami javítja a programban részt vevő vállalkozások pénzügyi stabilitását, valamint növeli a pénzügyi rendszer és a magyar gazdaság sokkellenálló-képességét is. A hitelkeret kezdeti allokációja és a bankváltás lehetősége fokozta a versenyt a programban részt vevő hitelintézetek között. Az erősödő verseny segítette a források hatékonyabb felhasználását, továbbá növelte a vállalkozások hitelhez jutási lehetőségét. A program emellett csökkentette a hitelkihelyezések regionális koncentrációját.

A program első szakaszának keretösszege szinte teljes mértékben felhasználásra került

Az NHP első szakaszában összesen 701 milliárd forintnyi hitel folyósítására kötöttek szerződést KKV-kal a programban részt vevő hitelintézetek, ami azt jelenti, hogy a két pillér 750 milliárd forintos teljes keretösszege 93 százalék feletti mértékben került kihasználásra.

A programban részt vevő partnerek visszajelzései alapján az I. pillérben élénkebb kereslet mutatkozott a KKV-k részéről, amelynek hatékonyabb kielégítése érdekében az MNB augusztus 1-jén lehetővé tette a hitelintézeteknek a számukra a II. pillérben allokált keretösszeg még fel nem használt részének I. pillérbe történő átcsoportosítását. Ennek köszönhetően a hitelintézetek az I. pillérben az eredetileg meghatározott 425 milliárdos keretösszeg 111 százalékának megfelelő összegben nyújtottak hiteleket. Így az I. pillér keretében végül 8131 db hitelügylet jött létre 472 milliárd forintnyi szerződéses összegben. A II. pillérben 1713 db devizahitelt cseréltek le forinthitelre 229 milliárd forint értékben, ami az eredetileg meghatározott 325 milliárd forintos keretösszeg 70 százaléka. A hitelek folyósítása a kapcsolódó banki termékek kialakítása és a hitelbírálat időigénye miatt csak a rendelkezésre tartási időszak második felében vált intenzívebbé. A hitelintézetek az összes jelentett szerződéses összeg csaknem kétharmadát a rendelkezésre tartási időszak utolsó harmadában nyújtották be, amelyet az MNB augusztus 1-jén 1 hónappal meghosszabbított.

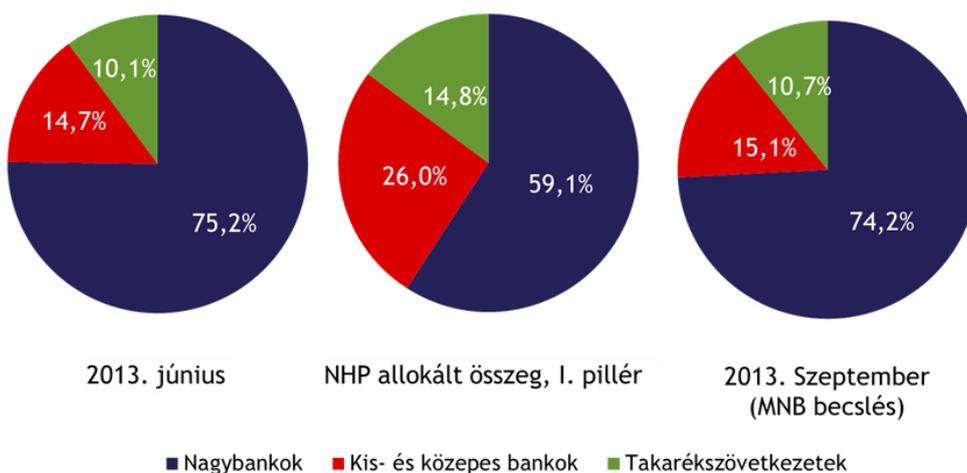
1. ábra: Az MNB felé jelentett KKV hitelszerződések összege (Mrd Ft) heti bontásban és ezek kumulált alakulása pillérenként az allokált keretösszeg arányában

Az allokációs mechanizmus és a bankváltás lehetősége fokozta a hitelintézetek közötti versenyt

Miközben a teljes KKV-hitelállományon belül kiemelkedik a nagybankok részesedése, addig a programban állományarányosan nagyobb hitelkerethez jutottak a kis- és közepes bankok, valamint a takarékszövetkezetek. Ez lehetővé tette, hogy ezek a szereplők relatíve jobban növeljék az állományukat, ami fokozta a versenyt az új ügyfelekért. A hitelintézetek közötti verseny erősödése hozzájárul a hitelezési feltételek enyhüléséhez, valamint elősegíti a források hatékonyabb elosztását is. A nagyobb állományarányos részesedésnek köszönhetően nőtt a kis- és közepes bankok, valamint a takarékszövetkezetek részesedése a teljes KKV-hitelállományon belül.

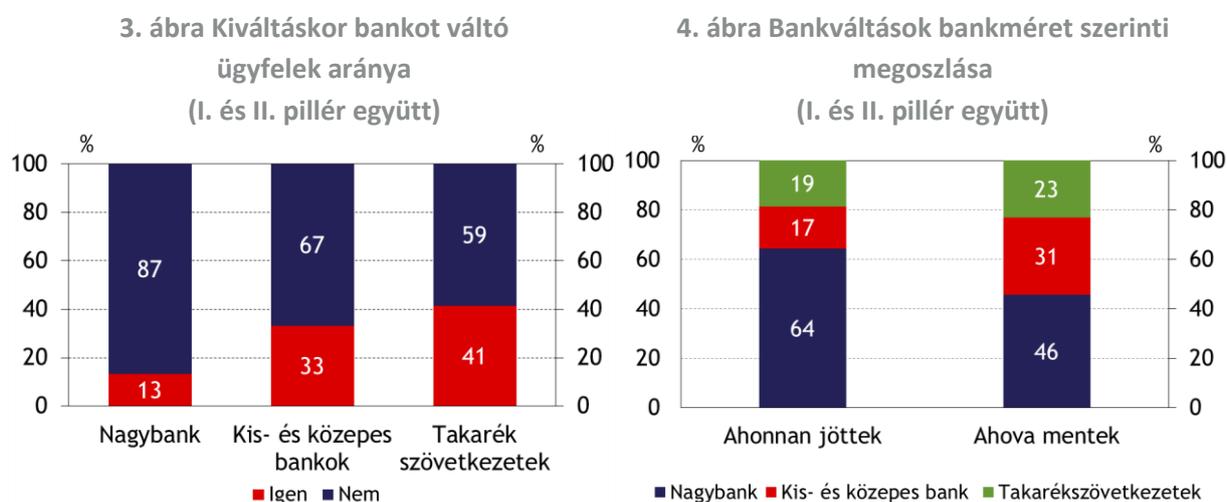
2. ábra Az NHP hatása a KKV hitelállomány bankszoportok szerinti megoszlására

A program ezen felül biztosította a bankváltás lehetőségét a hitelkiváltások esetében, ami szintén a verseny élénkítése irányába hatott. Ez nemcsak a KKV-hitelekről szóló adatszolgáltatásból tükröződik, hanem a hitelintézetektől származó információk szerint is számos vállalkozás keresett meg több bankot

hiteligényével, és a bankok is próbálták minél több ügyfelüknek biztosítani a jegybanki hitel igénybevételének lehetőségét megtartásuk érdekében.

Hitelkiváltáskor (I. és II. pillér együtt) az ügyfelek 20%-a élt a bankváltás lehetőségével, banktípusonként azonban eltérések tapasztalhatóak. A nagybankok feltehetően elsősorban meglévő ügyfeleikre koncentráltak, az általuk kiváltott hiteleken belül alacsony az eredetileg más bankok által nyújtott hitelek aránya. A kis- és közepes bankokkal, valamint a takarékszövetkezetekkel szerződést kötő KKV-k esetében magasabb a bankváltás aránya, amit az is magyaráz, hogy az ő esetükben a legmagasabb az alokált hitelkeret saját hitelállományukhoz képest, így a meglévő ügyfeleik kiszolgálása mellett nekik maradt nagyobb arányban szabad keretük más bankok ügyfelei hiteligényének kielégítésére. A hitelintézetet váltó ügyfelek közel kétharmada nagybanki ügyfél volt, és legalább negyedük kis- és közepes bankoktól, illetve takarékszövetkezetektől felvett hitelből váltotta ki korábbi, nagybanktól felvett hitelét. A kisebb hitelintézeti szereplők növekvő aktivitása összhangban van azon célkitűzéssel, hogy a program fokozni kívánta a versenyt a hitelintézetek között.

A program keretében nagy arányban folyósítottak új hiteleket a hitelintézetek

Az I. pillérben nyújtott hitelek 60 százaléka új hitel, ami azt mutatja, hogy a program mind keresleti, mind kínálati oldalról jelentős hatást gyakorolt a szereplők aktivitására. Az NHP 2,5 százalékos maximális kamatszintje jelentősen csökkentette a programban résztvevő vállalkozások árjellegű hitelfeltételeit, így a program segítségével több vállalkozás tudta megvalósítani tevékenységének bővítését. A programnak köszönhetően megvalósulhattak olyan elhalasztott beruházások, amelyek a hitelezés szigorú feltételi miatt egyébként nem jöhettek volna létre.

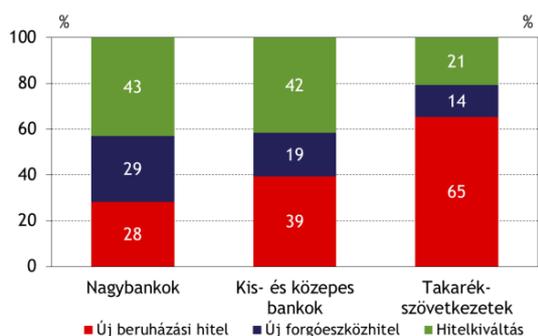
A II. pillérben kiváltott hitelek több mint 60 százaléka beruházási hitel. Ez szintén kedvezőnek tekinthető, mivel a II. pillérben részt vevő vállalkozások árfolyamkockázata csökkent kamatterhük mérséklődése mellett, ami javíthatja pénzügyi pozíciójukat, jövedelmi helyzetüket, így ezen ügyfeleknél nagyobb eséllyel valósulnak meg a már folyamatban lévő beruházások.

Az I. pilléren belül legnagyobb arányban a takarékszövetkezetek¹ folyósítottak új hiteleket, ráadásul teljes kihelyezésük közel kétharmadát új beruházási hitelek adták. A nagybankok, illetve a kis- és közepes

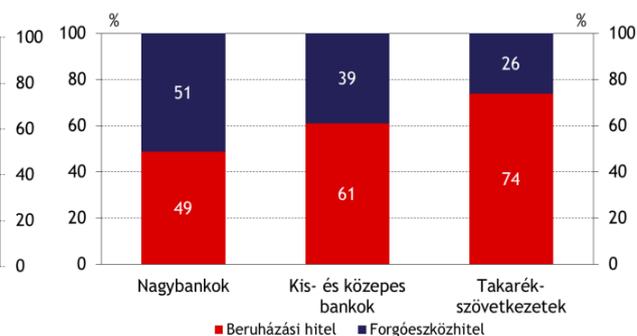
¹ Az ernyőbankok a takarékszövetkezetek között szerepelnek, mivel az adatszolgáltatás alapján nem lehet az ernyőbankokat szétválasztani a levelezettektől.

bankok esetében közel azonos volt az új hitelek aránya, azonban az utóbbiaknál valamivel magasabb a beruházási hitelek részesedése. A II. pillérben a kis- és közepes bankoknál, valamint a takarékszövetkezeteknél a kiváltások közel négyötöde, de a nagybankok esetében is a kiváltások több mint fele beruházási hitel. Az I. pillérben nagyobb arányban váltottak ki forgóeszközhitelket, így mindkét pillér hitelkiváltásait együttesen tekintve valamivel alacsonyabb a kiváltott beruházási kölcsönök aránya.

5. ábra I. pillérben nyújtott hitelek cél szerinti megoszlása

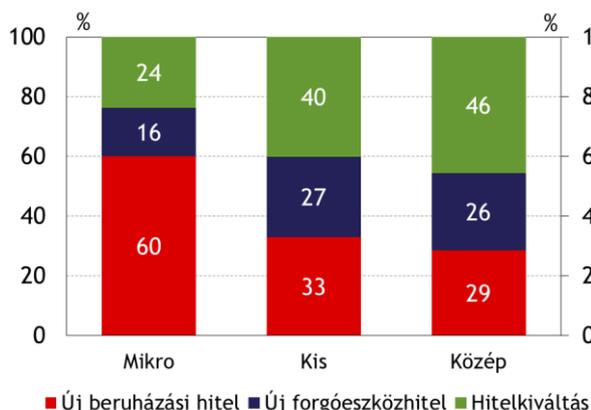
6. Kiváltott hitelek cél szerinti megoszlása (I. és II. pillér együtt)

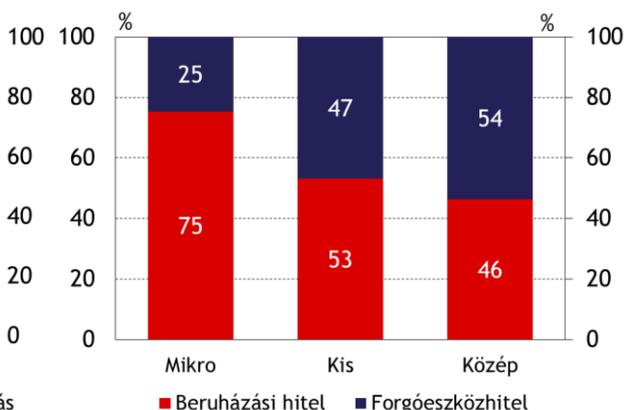
A vállalatméret szerinti megoszlást tekintve az I. pilléren belül a mikrovállalkozásoknál a hitelek háromnegyede új hitel volt, azon belül is a beruházási hitelek voltak döntő többségben. A kisvállalkozások 60%-ban új hitelt vettek fel, és ezen belül is a beruházási hitelek voltak többségben. A középvállalkozásoknál a legkisebb a beruházási aktivitás a programban. Ennek egy lehetséges magyarázata, hogy a közepes vállalkozásoknál az átlagos hitelméret is magasabb, a nagyobb beruházások megtervezése időigényesebb, így elképzelhető, hogy ezek főként a program második szakaszában vesznek majd részt.

A beruházási hitelek esetében a II. pillért tekintve is hasonló trend figyelhető meg: minél kisebb a vállalatméret, annál magasabb a beruházási hitelek részesedése. A program mindkét pillérét együttesen tekintve a középvállalatok váltották ki legnagyobb arányban korábban felvett kölcsöneiket.

7. ábra I. pilléren belüli hitelek cél szerinti megoszlása vállalatméret szerint

8. ábra A II. pillérben kiváltott hitelek cél szerinti megoszlása vállalatméret szerint

1. táblázat: A program keretében nyújtott hitelek vállalatméret és hitelcél szerinti megoszlása

Mrd Ft	Mikrovállalkozás		Kisvállalkozás		Középvállalkozás		Összesen	
	Darab	Összeg	Darab	Összeg	Darab	Összeg	Darab	Összeg
Új hitel, ebből:	3159	84	2053	99	752	107	5964	290
Beruházási hitel*	2145	66	1133	54	401	56	3679	177
Forgóeszköz hitel	1014	18	920	45	351	51	2285	113
Hitelkiváltás, ebből:	1395	130	1543	127	942	154	3880	411
I. pillér	536	26	976	66	655	90	2167	182
II. pillér	859	104	567	61	287	64	1713	229

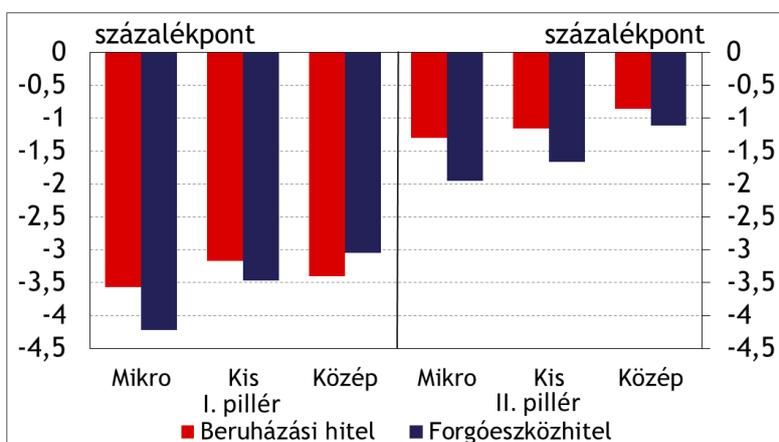
*: Az EU-s támogatás előfinanszírozására nyújtott hitekkel együtt

Számottevően csökkentek a vállalkozások kamatterhei

Az elhúzódó recesszió több csatornán keresztül is negatívan érintette a KKV-k jövedelmezőségét, valamint jelentős volt a kockázata annak, hogy a magas finanszírozási költségek és a romló jövedelmezőség között negatív visszacsatolás alakul ki. A program ezt a kockázatot hatékonyan tudja mérsékelni azáltal, hogy az alacsony kamatszint miatt jelentősen csökkentek a programban résztvevő vállalkozások kamatterhei, mind az új hitelek, mind a hitelkiváltások esetében. Így a vállalkozások jövedelmi helyzete számottevően javul a programnak köszönhetően.

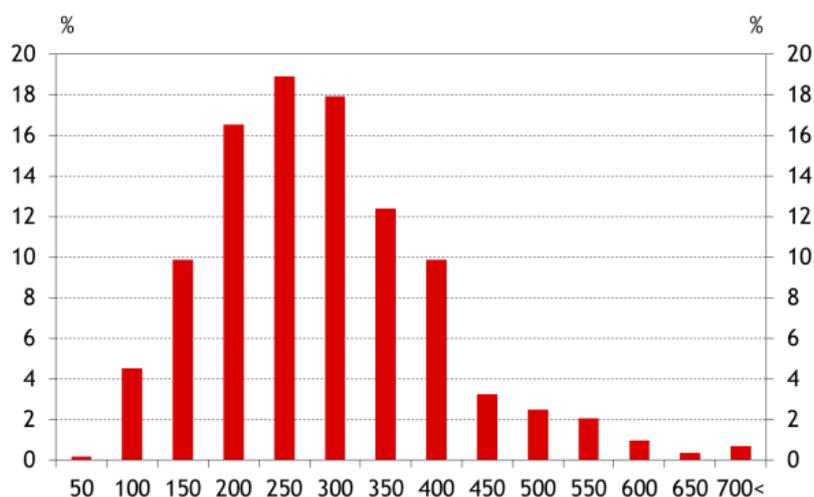
A kiváltott hiteleknél a kamatterhek az I. pillérben a beruházási hitelek esetén átlagosan 5,9 százalékról 2,5 százalékra csökkent, a forgóeszközhitel kamata pedig 5,8 százalékról 2,5 százalékra. A II. pillér esetében 3,7 százalékról 2,5 százalékra mérséklődött a beruházási hitelek és 4 százalékról 2,5 százalékra a forgóeszközhitel kamata, tehát jól látható, hogy még a devizahitelek kiváltásakor is mérséklődtek a kamatterhek. A kamatcsökkenés mértéke a mikrovállalkozásoknál a legnagyobb mindkét pillér és mindkét hitelcél esetében. A kamatmegtakarításból felszabaduló forrásaikat a vállalkozások hosszabb távon üzleti tevékenységük bővítésére fordíthatják.

9. ábra Kamatcsökkenés a kiváltott hiteleknél

A pénzügyi és gazdasági válság alatt a KKV szektor hitelállománya nagyobb mértékben esett vissza a hitelezési korlátok megléte miatt, mint amennyire a kereslet indokolta volna, aminek elsősorban a bankrendszer kockázatvállalási hajlandóságának csökkenése volt az oka. A programban azonban korábban 250 bázispontonál magasabb kamatmarzsú hitellel rendelkező ügyfelek is részt tudnak venni. Ebben a garanciaszervezetek közreműködése mellett az ügyfelekért folytatott verseny, a bankok növekvő hitelezési hajlandósága, valamint az alacsonyabb kamat miatt javuló hitelképesség játszhatott szerepet. Mivel a legkevésbé kockázatos ügyfelek esetében a bankok kismértékben növelni tudták marzsukat, maradt számukra tér, hogy kockázatosabb ügyfeleknek is adhassanak hitelt a program keretében. Hosszabb távon a hitelezett KKV-k pénzügyi helyzetének javulása - a nemteljesítő hitelek arányának csökkenésén keresztül - növelheti a bankok jövedelmezőségét és hitelezési aktivitását.

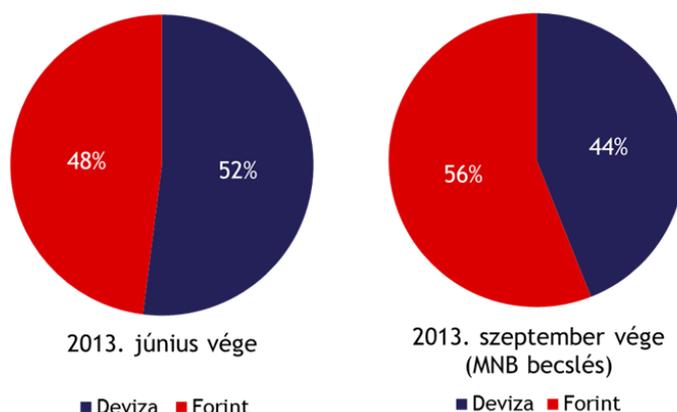
10. ábra Az I. pillérben kiváltott hitelek felárának (bázispont) megoszlása a kihelyezett hitelek állományának arányában

Jelentősen csökkent a vállalatok árfolyamkitettsége

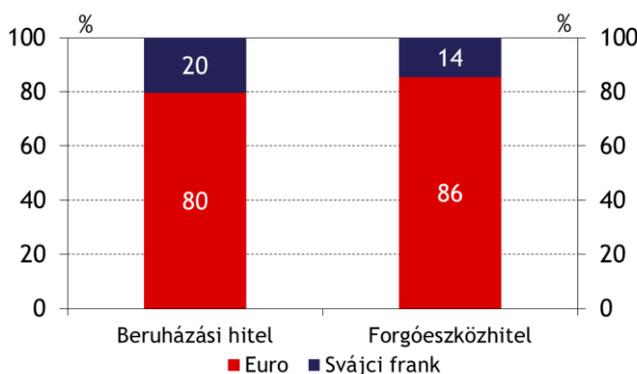
A II. pillérben történő hitelkiváltás lehetővé tette számos, a programban részt vevő vállalkozás számára, hogy leépítse vagy csökkentse nemkívánatos árfolyamkitettséget az alacsony kamatszint előnyeinek megtartása mellett. Ebben a pillérben feltehetően a természetes fedezettel nem rendelkező vállalatok vettek részt. A program négy hónapos rendelkezésre tartási időszaka alatt a résztvevő KKV-k csaknem 229 milliárd forinttal csökkentették deviza alapú hitelállományukat a II. pillér keretein belül. A teljes KKV hitelállományon belül 2013. június végéhez képest becsléseink szerint mintegy 8 százalékponttal mérséklődött a deviza alapú hitelek aránya szeptember végére, amelyben a deviza alapú hitelek állományának a programban történő kiváltás miatti csökkenése mellett az NHP keretében folyósított új forinthitelek egyaránt meghatározó szerepet játszottak.

11. ábra A KKV hitelállomány megoszlása devizanemenként

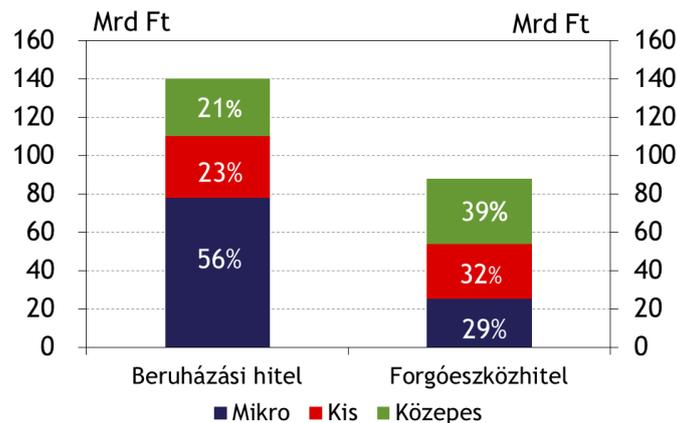
A jelentősen csökkenő árfolyamkitettség elősegíti a kiszámíthatóbb, stabilabb működést. Jóllehet devizahitelek kiváltására a II. pillér keretösszegénél alacsonyabb kereslet mutatkozott a vállalatok részéről, ez azonban azt is jelenti, hogy azon KKV-k hiteligénye, amelyek az aktuális árfolyam mellett meg kívántak szabadulni árfolyam-kockázati kitétségtől, jelentős mértékben kielégítésre került. A devizahitel-állomány nagymértékű csökkenése nemzetgazdasági szinten is fontos, mivel mérséklődnek a pénzügyi stabilitási kockázatok. A II. pillérben döntő többségében euro alapú kölcsönöket váltottak ki a vállalatok, a svájci frankban denominált kölcsönök aránya nem haladta meg a 20 százalékot egyik hitelszegmensben sem.

12. ábra A kiváltott deviza alapú hitelek cél és devizanem szerinti megoszlása

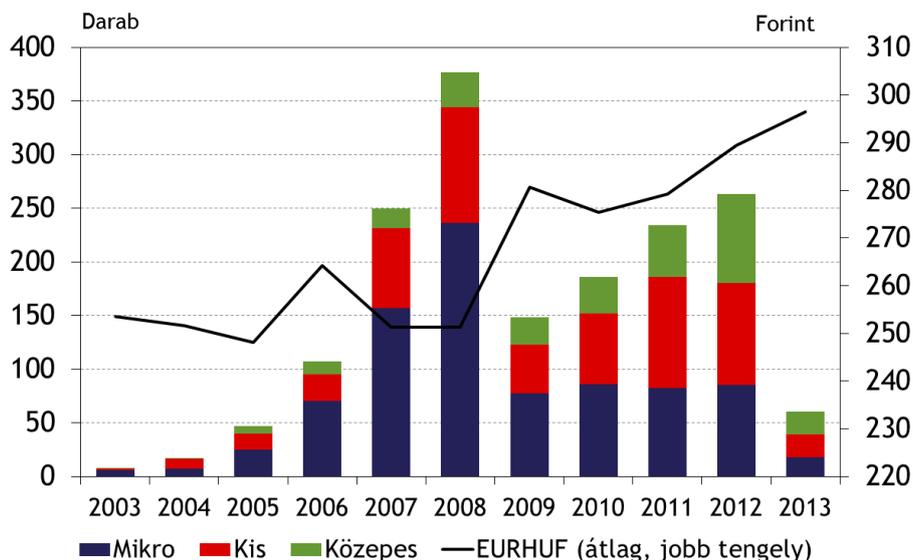
A programban részt vevő KKV-k közül a mikrovállalati szegmensben mérséklődött legnagyobb mértékben a deviza alapú hitelállomány, a kis- és közepes vállalatok tekintetében nagyjából hasonló mértékű csökkenés volt tapasztalható. A deviza alapú hitelek közül a beruházási kölcsönök kiváltása valósult meg nagyobb arányban, amely döntően a mikrovállalatokhoz köthető. Ebben az is szerepet játszhatott, hogy ezen szegmens fókuszában a hazai piac áll, ami miatt kevésbé rendelkezik természetes fedezettel, így a stabilabb gazdálkodás érdekében nagyobb lehetett az ösztönző a hosszabb lejáratú kölcsönök kiváltására még az árfolyamveszteség realizálása mellett is. A program keretében jelentősen alacsonyabb volt a deviza alapú forgóeszközhitel kiváltásának mértéke, amely feltehetően ezen hiteltípusok rövidebb átlagos futamidejének is tulajdonítható.

13. ábra Deviza alapú hitelek kiváltásából való részesedés vállalatméret szerint

Darabszám szerint a 2008-ban felvett devizahiteleket építették le legnagyobb mértékben a programban részt vevő vállalatok, ezen belül is a mikrovállalkozások képviselik a legmagasabb részarányt. Emellett a 2007-ben, illetve a 2011-2012-ben folyósított deviza alapú hitelek kiváltása volt a leggyakoribb, utóbbi esetében a kis- és közepes vállalatok arányaiban nagyobb részt képviseltek. Ebben a gyengébb forintárfolyam is szerepet játszhatott, ugyanis ebben az esetben kisebb árfolyamvesztést kellett realizálniuk a vállalatoknak, ami nagyobb ösztönzést jelenthetett az utóbbi években felvett kölcsönök kiváltására. A mikrovállalkozások a 2008-ban felvett deviza alapú kölcsönöket váltották ki legnagyobb mértékben, míg a kis- és közepes vállalatok jellemzően a 2011-2012-ben folyósított hiteleket forintosították leginkább a program keretein belül.

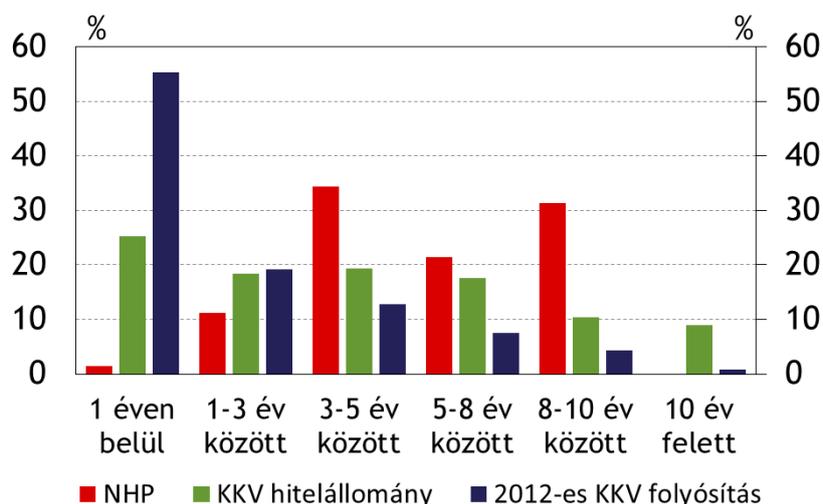
14. ábra A kiváltott deviza alapú kölcsönök darabszám szerinti eloszlása a felvétel időpontjának függvényében vállalatméret szerint

Az állományi átlaghoz képest hosszabb lejáratú hitelek születtek

Kedvezőnek tekinthető, hogy a program keretében az átlagosnál hosszabb lejáratú finanszírozáshoz jutottak a vállalkozások. Míg a teljes KKV-hitelállományon² belül 10 éves lejárat alatt viszonylag egyenletes a futamidő eloszlása, a 2012-es folyósítású hiteleket tekintve kiemelkedően magas az éven belüli, valamint az 1-3 év közti hitelek aránya. Vagyis míg a fennálló állományban még vannak – feltehetően inkább korábban folyósított – hosszabb lejáratú hitelek, a pénzügyi és gazdasági válság következtében az utóbbi években már lényegesen kevesebb beruházási hitel folyósítására került sor. A kihelyezett hitelek futamidejének rövidülését hitelkínálati oldalról a bankok korlátozott kockázatvállalása és a hosszabb finanszírozási lehetőségek beszűkülése magyarázza. Ugyanakkor a vállalati szektor hosszú lejáratú hiteleinek folyamatos leépülésében keresleti tényezők is szerepet játszottak. A válság kezdete óta szabad kapacitások jellemzik a vállalati szektort, mivel a kedvezőtlen konjunkturális kilátások a beruházások folyamatos elhalasztására ösztönözték a szegmenst. Az NHP azonban lehetőséget teremtett ezeknek a beruházásoknak a megvalósítására is, részben ennek köszönhetően a programban kiemelkedően magas a 3 évnél hosszabb lejáratú hitelek aránya.

15. ábra Az NHP keretében nyújtott KKV-hitelek lejárat szerkezete a KKV hitelállományhoz és a 2012-es folyósításhoz viszonyítva (szerződésszám szerint)

2. táblázat: A program keretében nyújtott hitelek átlagos és medián futamideje

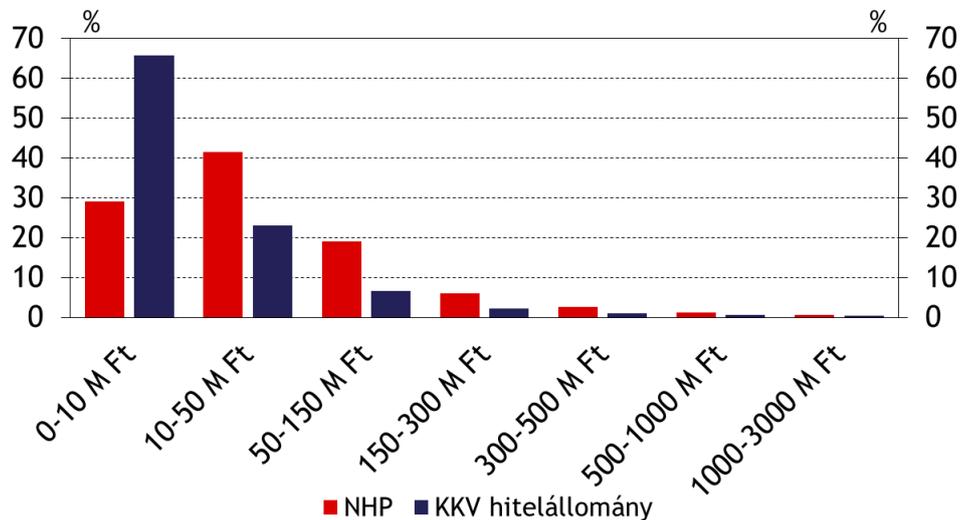
	Szerződéses összeggel súlyozott, átlagos futamidő (év)	Súlyozatlan, átlagos futamidő (év)	Medián futamidő (év)
Új beruházási hitel	8	7,2	6,9
Új forgóeszközhitel	5,3	5,1	4,9
Beruházási hitelt kiváltó hitel	7,6	6,7	6,8
Forgóeszközhitelt kiváltó hitel	5,9	5,5	4,9

² A KKV hitelállomány a továbbiakban a 2013 első negyedévi állományra vonatkozik.

A tipikus hitelméret 50 millió forint alatt maradt

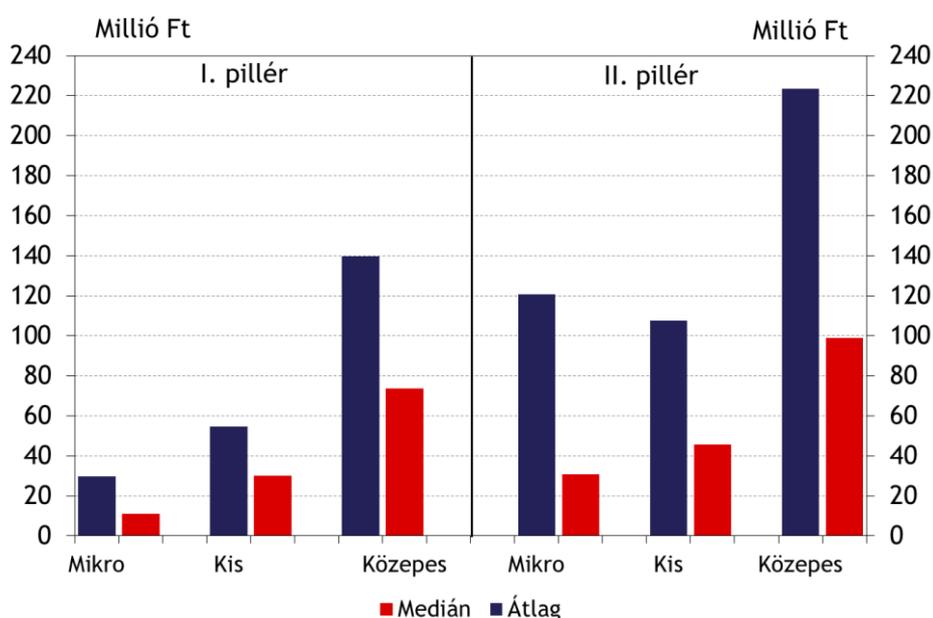
Az NHP-ban a hitelintézetek a teljes KKV hitelállományhoz képest jellemzően magasabb összegű kölcsönöket nyújtottak. Ugyanakkor ha figyelembe vesszük a minimum 3 millió, maximum 3 milliárd forintos szerződési korlátot, akkor a hitelek tipikus összege inkább alacsonynak mondható. A leggyakoribb hitelösszeg 10 és 50 millió forint közötti volt, míg a teljes KKV hitelállományban a 10 millió forint alatti folyósítások a legjellemzőbbek. A program keretein belül folyósított kölcsönök 70 százaléka 50 millió forint alatti volt (darabszám szerint), míg a teljes KKV hitelállomány esetén a folyósított kölcsönök csaknem 90 százaléka van ezen összeghatár alatt. A program második szakaszának hosszabb időkerete feltehetően lehetővé teszi majd, hogy az alacsonyabb hiteligénnyel rendelkező kisebb vállalatok az eddiginél még nagyobb arányban részesülhessenek a programból.

16. ábra A hitelméret eloszlása a KKV hitelállományon és az NHP-n belül (szerződésszám szerint)

Az NHP keretein belül nyújtott kölcsönök tekintetében az átlagos hitelméret jelentős különbséget mutat a két pillér között: a deviza alapú hitelek kiváltásához a hitelintézetek jellemzően magasabb összegű kölcsönöket nyújtottak. Ebben az esetben az átlagos ügyletméret mindhárom vállalatméret esetén meghaladta a 100 millió forintot. A folyósított hitelösszegek mediánja azonban mindkét pillérnél és mindhárom vállalatméret esetében jelentősen alacsonyabb, ami arra utal, hogy néhány nagyobb összegű kölcsön előfordult minden vállalatméret szerinti csoport esetében, amely az átlagos ügyletméretet felfelé húzta.

17. ábra Átlagos hitelméret pillérenként és vállalatméret szerint

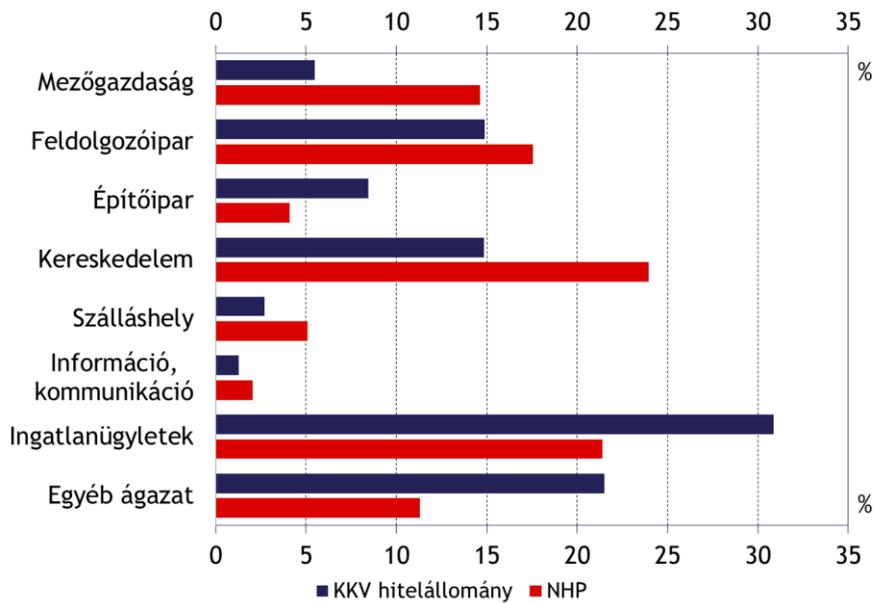
Az NHP-n belül a hitelkiváltásra nyújtott, illetve az új hitelek átlagos nagyságában tapasztalt eltérésre egy lehetséges magyarázat, hogy az új hitelek aránya magasabb a takarékszövetkezeti szektorban, ahol az átlagos hitelméret viszonylag alacsony. Másrészt a program keretében a hitelintézetek számos új ügyfelet is szereztek, ami a hitelintézetek számára nagyobb kockázatot jelent, hiszen róluk kevesebb információval rendelkeznek, mint a már meglévő ügyfeleikről.

A mezőgazdaság és a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatok felülreprezentáltak az NHP-ban

A programban való részvételre nem volt ágazati megkötés, így bármely ágazatban tevékenységet folytató kis- és középvállalkozás részesülhetett finanszírozásban. Az NHP keretein belül a kölcsönök közel negyede a kereskedelemmel, gépjárműjavítással foglalkozó KKV-k szegmensében került folyósításra, emellett az ingatlanügyletekkel kapcsolatos tevékenységet folytató vállalatok is több mint 20 százalékban részesültek a folyósított hitelekből.

A programban kölcsönt kapó KKV-k ágazati megoszlása némileg más szerkezetű, mint a teljes KKV hitelállomány vonatkozásában: az NHP-ban a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat és a kereskedelem, gépjárműjavítás területén működő vállalatok részesedése jelentősen magasabb, mint ami a teljes KKV hitelállományra jellemző. Ezzel szemben a teljes KKV hitelállománnyal összehasonlítva az NHP-ban alulreprezentált az építőipar, az ingatlanügyletek és az egyéb ágazatok.

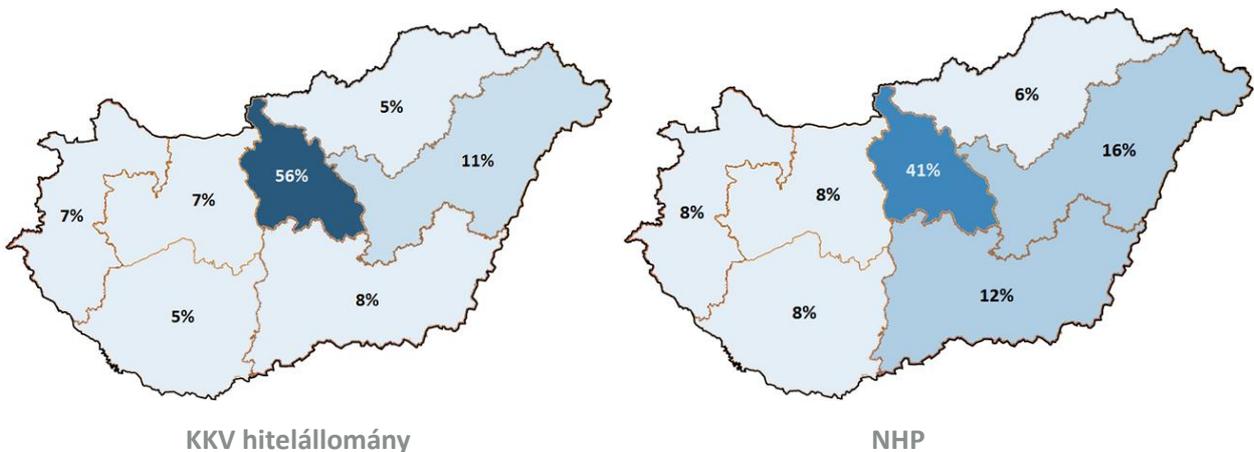
18. ábra A KKV hitelállomány és az NHP ágazati megoszlása

Az NHP csökkentette a KKV hitelek regionális koncentrációját

Az NHP kedvező hatással volt a KKV hitelállomány regionális koncentrációjára. A program keretében folyósított hitelek egyenletesebben oszlanak el az egyes régiók közt: a teljes KKV hitelállomány 56 százaléka koncentrálódott a Közép-Magyarország régióra, az NHP-ban viszont a kölcsönök csupán 41 százaléka került folyósításra ebben a régióban. Ezzel párhuzamosan a relatíve elmaradottabb Észak- és Dél-Alföld régiókban működő vállalatok az átlagosnál nagyobb arányban részesültek a programból. Ennek köszönhetően tehát a KKV-hitelezés területileg kiegyensúlyozottabb lett, ami kedvező az elmaradottabb régiók felzárkózása szempontjából.

19. ábra A KKV hitelállomány és az NHP regionális megoszlása

A garanciaszervezetek főleg a kisebb, kockázatosabb vállalatok részvételét segítették

A garanciaszervezetek az NHP első szakaszában csak korlátozottan vettek részt. Az NHP első szakaszában létrejött hitelügyletek közel 20 százalékához kapcsolódik valamely garanciaszervezet³ (Garantiqa, AVGHA, MV) garanciája vagy készfizető kezessége. Ezen hitelszerződések összege 64,4 Mrd Ft, ami az összes szerződéses összegnek kevesebb, mint 10 százaléka. A hitelkiváltás célú hitelek esetében mögöttes garancia igénybevételére csak az esetek megközelítőleg 16 százalékában került sor. Az NHP-n belül az összes ügylet és a garanciával biztosított ügyletek között az átlagos hitelméret tekintetében jelentős különbségek vannak. Jellemzően a kisebb összegű hitelek esetén vettek igénybe garanciát.

3. táblázat Átlagos hitelméret az összes és csak a garanciával rendelkező ügyfelek körében

	NHP (M Ft)	Garanciával rendelkező ügyfelek (M Ft)
I. pillér	58,0	27,1
II. pillér	133,6	73,1
Új beruházási hitel	48,4	23,2
Új forgóeszközhitel	49,6	23,9
Beruházási hitelt kiváltó hitel	111,2	64,8
Forgóeszközhitelt kiváltó hitel	100,7	74,2

Az NHP második szakaszának hosszabb rendelkezésre állása során a garanciaszervezetek növekvő szerepvállalása szükséges ahhoz, hogy a program keretösszege kihasználásra kerüljön, több kisebb, kockázatosabb vállalkozás is hitelhez juthasson.

³ Az adatszolgáltatás nem tartalmaz arra vonatkozóan információt, hogy egy adott hitel mögött mely garanciaszervezet áll.